

PERCEPȚIA ASUPRA ROMILOR ÎN TIMPUL PANDEMIEI DE COVID-19

Sondaj de opinie
Iunie 2020

METODOLOGIE

Volumul eșantionului:	1006 respondenți 18+
Tipul eșantionului:	Simplu, aleatoriu
Reprezentativitate:	Eroare maximă tolerată $\pm 2,5\%$
Metoda:	CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing)
Perioadă de desfășurare:	4-9 iunie 2020
Beneficiar:	Agenția Împreună

EXECUTIVE SUMMARY

PRINCIPALELE CONSTATĂRI

- Percepția publică față de romi este fragmentată. Datele indică că 1 din 3 români este tolerant față de romi, confirmând sondaje anterioare IRES pe această temă. Această minoritate progresistă acceptă, în general, diversitatea și toleranța și manifestă o distanță socială scăzută față de romi. Aproape 20-30% dintre respondenți sunt conservatori cu accente serioase de romofobie. În opinia lor, romii sunt periculoși, au prea multe drepturi, statul poate utiliza violența împotriva romilor, iar discriminarea și discursul urii față de romi nu ar trebui pedepsite. În fine, 30-40% din public este oscilant față de romi, care poate bascula fie în minoritatea progresistă, tolerantă, fie în cea conservatoare, romofobă, în funcție de context.
- Cert este că există un grad ridicat de neîncredere în romi (peste 2/3), confirmat și de alte studii IRES. Cu tot discursul mediatic agresiv la adresa romilor, pandemia nu a schimbat semnificativ nivelul de încredere/neîncredere în minoritatea romă.
- Scala distanței sociale confirmă existența unei intoleranțe semnificative a românilor față de minoritatea romă pe un profil apropiat cu cea față de evrei, maghiari sau imigranți. Această apropiere sugerează mai degrabă excluderea și neacceptarea romilor în zona de proximitate socială, cu excepția minorității progresiste care acceptă diversitatea.

- Părerea față de romi este controversată, mai mult de jumătate având o percepție bună, restul având o percepție proastă. Diferența este explicată prin caracterul general al întrebării și efectul de dezirabilitate socială/corectitudine politică. Cert e că o percepție negativă este asociată cu un nivel ridicat de neîncredere în romi.
- Imaginea romilor este în general negativă, din primele 10 trăsături, 7 fiind negative, 1 neutră și 2 pozitive. Nucleul percepției este definit de o trăsătură neutră-similaritatea și una negativă -hoția. Romii sunt percepuți ca fiind obișnuiți, dar diferența este asociată cu hoția, neseriozitatea, înșelătoria, lenea etc.
- Ipoteza că romii ar fi responsabili pentru răspândirea coronavirusului este infirmată, numai 1 din 10 respondenți confirmând acest lucru. Romii sunt pe locul 3 în atribuirea responsabilității, diaspora fiind considerată ca fiind principalul factor de difuzare a virusului.
- Incidentele de pe timpul pandemiei în care au fost implicați romi sunt cunoscute de peste jumătate din români, în special de la televiziune și cu o notă mai mult negativă, decât neutră sau pozitivă. Lista diversă a subiectelor de știri reflectă relativ fidel lista subiectelor de știri difuzate în perioada pandemiei Covid 19, ceea ce indică forța de modelare a realității, în special de către televiziune. Percepția știrilor ca fiind negative este mai pronunțată în rândul celor care nu încredere în romi.

- Evaluarea intensității utilizării forței împotriva romilor este diferențiată. Cei care nu au încredere în romi consideră în proporție de aproape 80% că intervenția prin forță a autorităților a fost slabă, ceea ce sugerează o asociere puternică a neîncrederii în romi cu acceptarea utilizării forței împotriva romilor de către stat.
- Percepția dominantă a respondenților este de neconformare a romilor în situațiile de urgență/alertă. Ponderea percepției neconformării este mai ridicată în rândul celor care au o părere proastă (90%) față de cei care o părere bună(73%), ceea ce confirmă percepția selectivă și distorsiunea informației în funcție de dominantă atitudinală. Altfel spus, prejudecățile modelează percepția.
- Drepturile romilor sunt considerate ca fiind suficiente sau prea multe de mai mult din 3 din 4 români.
- Există percepția preponderentă că autoritățile nu se preocupă de îmbunătățirea situației romilor. Accesul la educație și accesul pe piața muncii sunt considerate ca fiind prioritare pentru a schimba în bine situația romilor. Recunoașterea lor în percepția publică permite formularea de politici publice pentru romi în cele două domenii cu potențial ridicat de suport.
- Rezonanța emoțională a experienței interacțiunii cu romii este modelată de nivelul de încredere. Cei care au interacționat cu romii au o încredere de 3 ori mai mare (32%) decât cei care nu au interacționat (10%), ceea ce indică faptul că percepția mediată generează o percepție mai negativă decât interacțiunea directă.

- Există disonanțe majore față nivelul de încredere și percepția drepturilor acordate romilor. Oricum o percepție negativă a romilor, un nivel de încredere scăzut nu exclude recunoașterea discriminării lor. Există probabil și o înțelegere deficitară a termenului. Chiar romii percep discriminarea lor ca fiind o problemă numai în proporție de 50%. Se observă că discriminarea ca problemă este percepută într-o proporție mai mare în rândul celor care au încredere în romi și al celor cu studii elementare.
- Integrarea romilor este privită ca imperativă pentru 80% dintre români, fără a trage de aici concluzia că ea este asociată cu asimilarea. Aproape 2 din 3 români confirmă impactul negativ al romilor asupra imaginii României, caracterul periculos al acestei etnii și justificarea intervenției în forță a poliției.
- Acordul majoritar sau parțial pentru afirmații care generalizează clișee despre etnia romă, clamează superioritatea românilor sau propun măsuri punitive colective indică un potențial semnificativ de excludere, intoleranță și marginalizare care pot fi exploatate la un moment dat. Cifrele reflectă un deficit real de educație civică și juridică în sensul non discriminării pe criterii etnice și combaterii prejudecăților și stereotipurilor.

- Discursul urii împotriva romilor este confirmat numai de 1 din 5 români, în special la televiziune, pe stradă sau pe rețelele de socializare. De asemenea, se remarcă o dinamică pozitivă a discursului urii în ultimele 3 luni, dar și o susținere socială majoră pentru pedepsirea celor care practică un astfel de discurs.
- Faptul că 1 din 3 români consideră că manifestarea urii față de romi nu trebuie pedepsită e grav. Educația face diferența, dar și mai mult decât educația, neîncrederea în romi este cea care alimentează cercul vicios al discriminării și al urii.

Neîncrederea subminează major orice încercare de reconstrucție socială a relației majoritate-minoritate. În absența unei construcții de interacțiune și cunoaștere reciprocă, prejudecățile și stereotipurile sunt cele care modelează percepția. Refacerea încrederii este singura cale pentru a putea gestiona schimbarea și acceptarea reciprocă.

RECOMANDĂRI

- Derularea de campanii publice de conștientizare a discriminării și a discursului urii, concomitent cu sancționarea publică și instituțională a unui astfel de comportament.
- Sancționarea de către Consiliul Național al Audiovizualului a discursului mediatic care generalizează, amplifică prejudecățile și stereotipurile privind romii.
- Crearea unui parteneriat cu instituțiile de presă pentru crearea unui cod de autoreglementare pentru sancționarea incitării la ură și discriminare pe criterii etnice.
- Crearea unui program de monitorizare și sesizare a discursului urii pe rețelele de socializare și, în general, pe Internet.
- Crearea unor programe educaționale în liceu și universitate de combatere a discriminării, cultivare a toleranței și respectului față de diferență, inclusiv a celui față de minoritatea romă.
- Extinderea programelor educaționale afirmative dedicate romilor, dar și a politicilor publice de integrare pe piața muncii, combatere a sărăciei și a discriminării.
- Stimularea parteneriatelor dintre comunitățile de romi și poliție pentru evitarea situațiilor conflictuale.
- Crearea unui program de leadership, comunicare și schimbare pentru liderii romi, în vederea gestionării încrederii majoritate-minoritate și stimulare a percepției pozitive a comunităților de romi în societate.

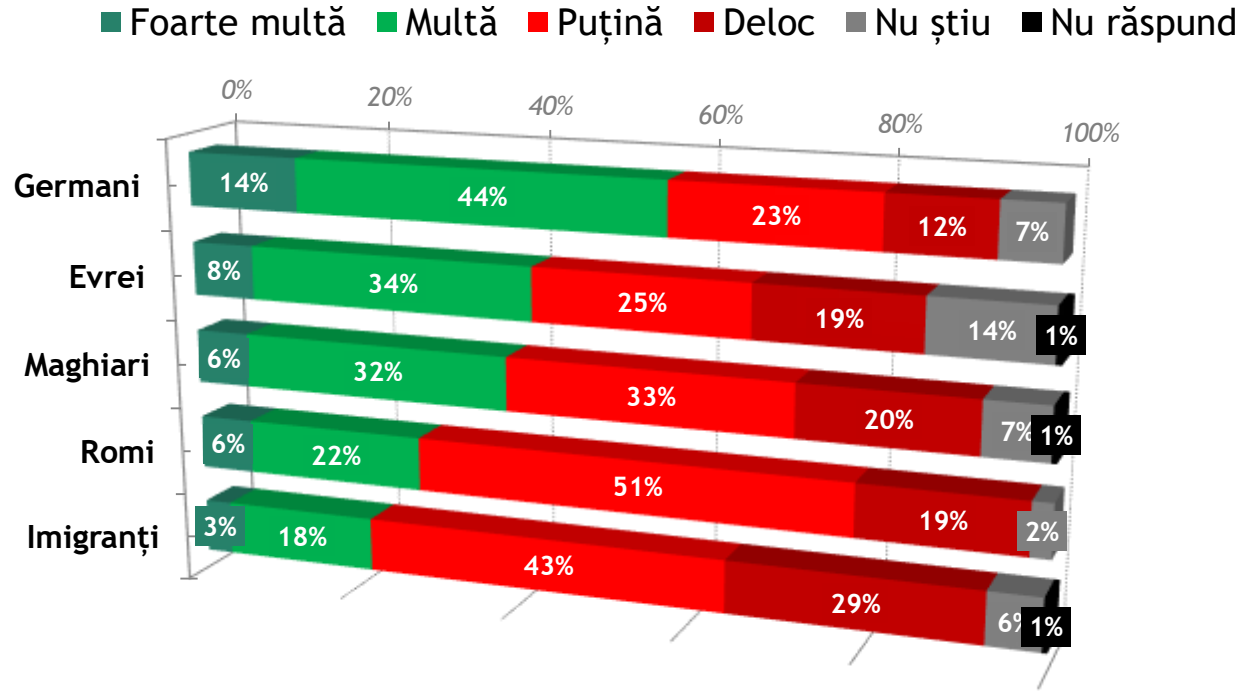

REZULTATE

A. PERCEPȚIE COMPARATIVĂ

Câtă încredere aveți în...?

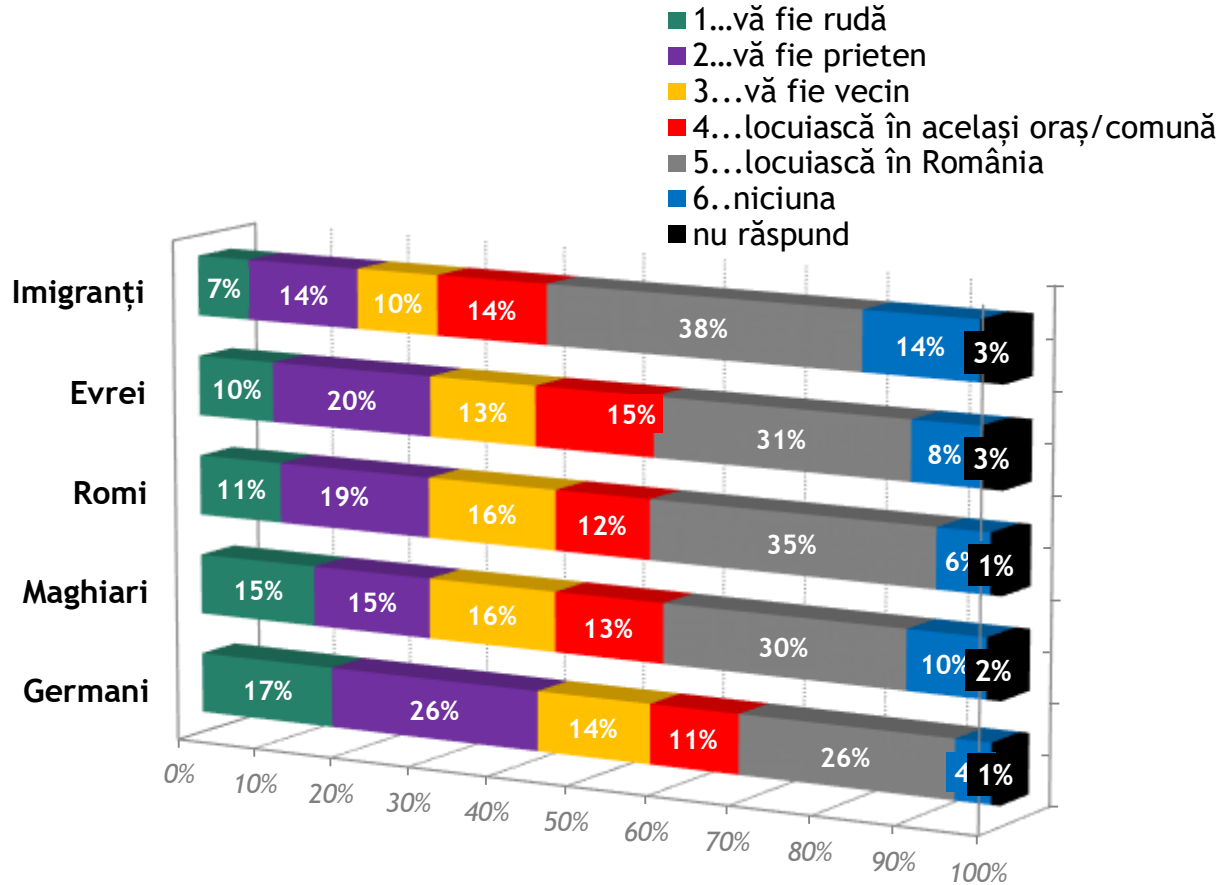

7 din 10 români nu au încredere în romi, o atitudine similară mai degrabă cu cea față de imigranți, decât față de alte minorități. Nivelul ridicat de neîncredere este produsul percepției și prejudecăților față de romi, fiind de asemenea un inhibitor social major în stimularea interacțiunii majoritate - minoritate.

Sondajul IRES pentru CNCD (2018) indica o neîncredere de 72% față de romi, ceea ce sugerează o constanță a acestui indicator pe durata pandemiei. Altfel spus, neîncrederea în romi nu este contextuală.

This project is financially supported by The Embassy of the Federal Republic of Germany and The Embassy of the Netherlands.

Prin următoarele întrebări vrem să știm cât de confortabil vă simțiți când întâlniți anumite categorii de persoane. Ați accepta ca următoarele categorii de persoane să...? (RĂSPUNS MULTIPLU)

Romii se situează într-o zonă de toleranță socială proximală (rude, prieten) similară cu maghiarii și evreii (30%), dar sub germani (43%). Se observă că mediana în cazul germanilor este în zona de acceptare socială VECIN, pe când în cazul romilor, evreilor și maghiarilor mediana acceptării sociale se află pe treapta următoare SĂ LOCUIASCĂ ÎN ACELAȘI ORAȘ, iar în cazul imigranților, ea se află chiar pe treapta următoare SĂ LOCUIASCĂ ÎN ROMANIA.

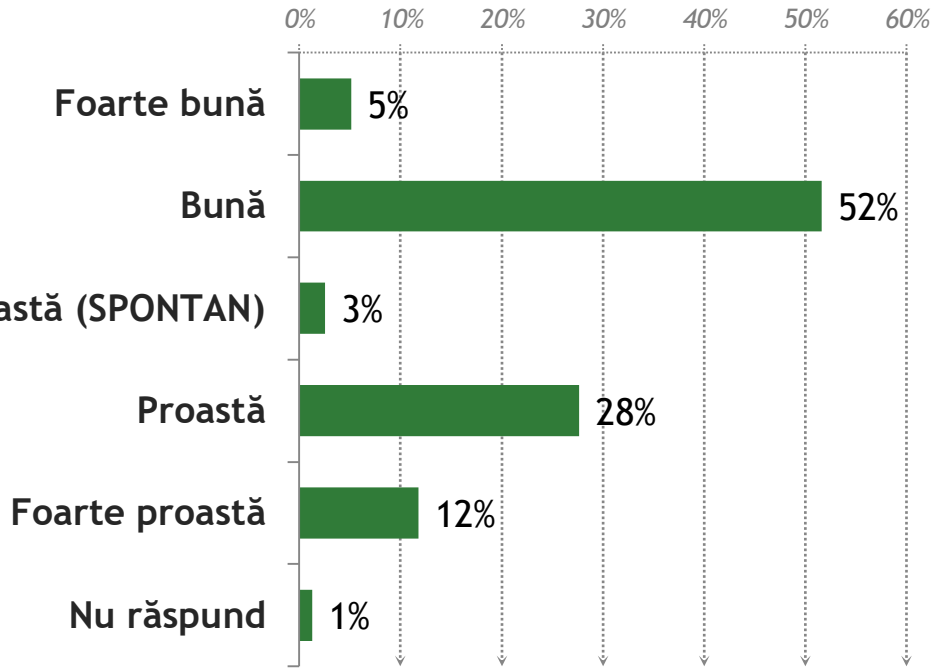

B. PERCEPȚIE SPONTANĂ

Ce părere aveți despre romi, în general?

		Ce părere aveți despre romi, în general?				Total
		Bună	Proastă	Nici, nici	NR	
[Romi]	Multă	46.2%	3.8%	11.5%		28.0%
Câtă	Puțină	49.9%	96.0%	88.5%	92.3%	69.6%
încredere	NȘ/NR	3.9%	0.3%		7.7%	2.4%
aveți						
în...?						
Total		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

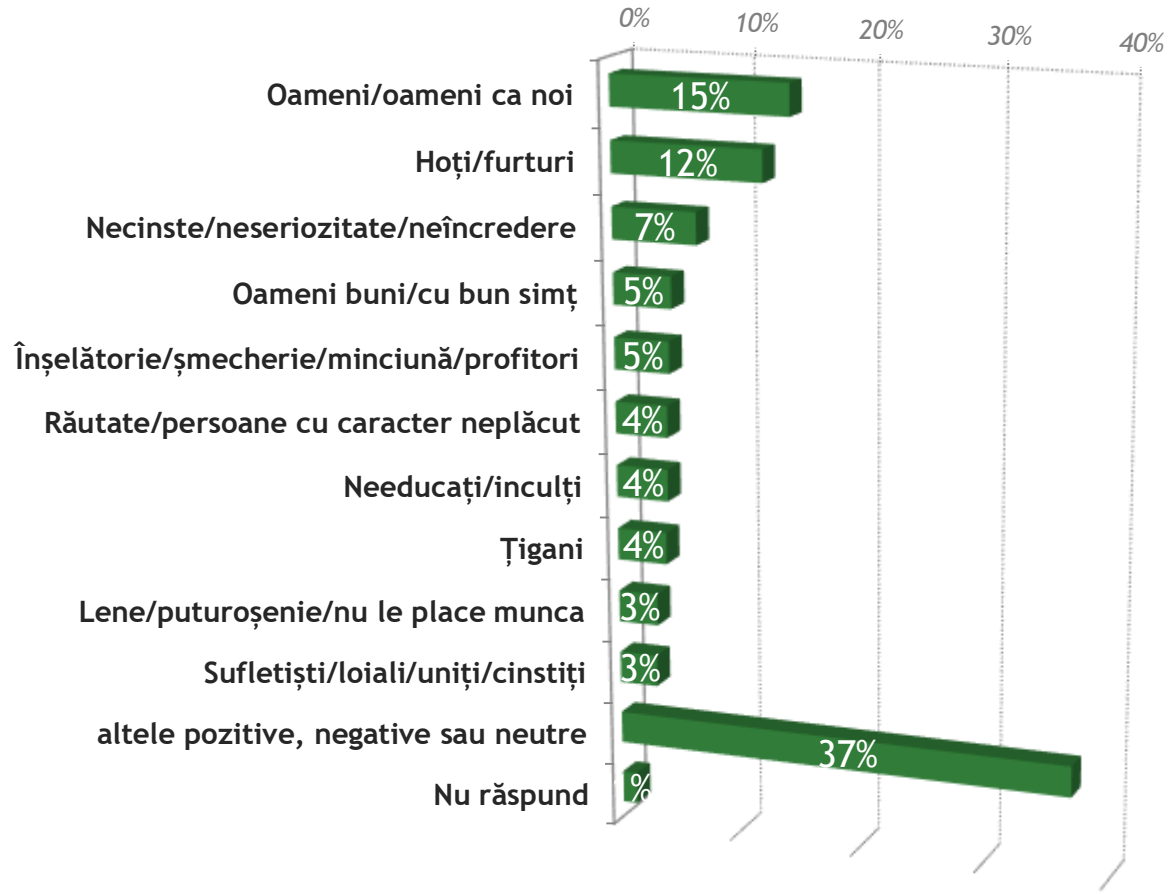
Nici bună, nici proastă (SPONTAN)

Deși neîncrederea în romi este peste 70%, numai 40% dintre români își asumă explicit o percepție negativă asupra romilor. Diferența este explicată prin caracterul general al întrebării și efectul de dezirabilitate socială/corectitudine politică. Cert e că o percepție negativă este asociată cu un nivel ridicat de neîncredere.

This project is financially supported by The Embassy of the Federal Republic of Germany and The Embassy of the Netherlands.

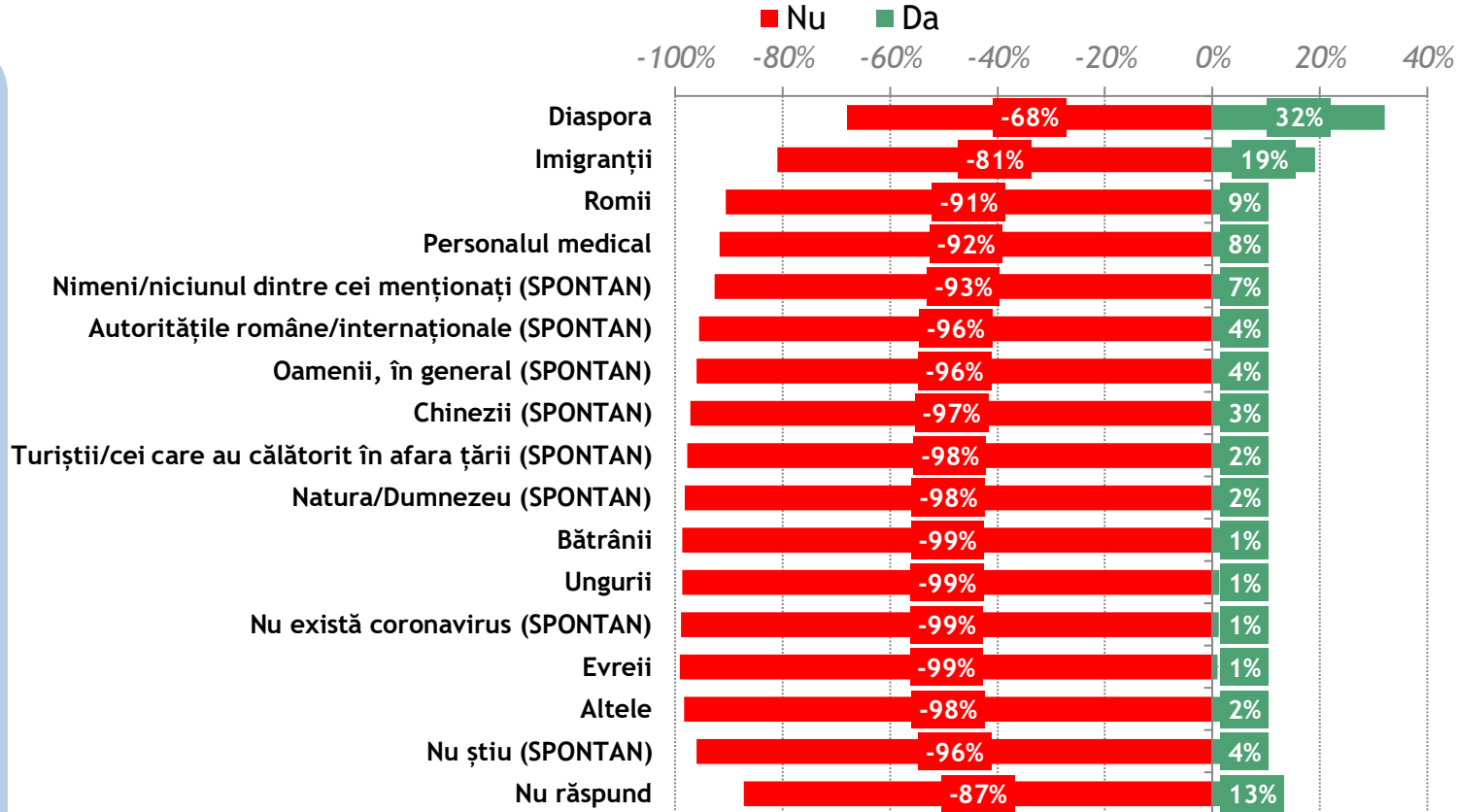
Care este primul cuvânt care vă vine în minte când vă gândiți la romi?

Întrebare deschisă

Imaginea romilor este în general negativă, din primele 10 trăsături, 7 fiind negative, 1 neutră și 2 pozitive. Nucleul percepției este definit de o trăsătură neutră-similaritatea și una negativă -hoția.

Cine credeți că este principalul responsabil pentru răspândirea noului coronavirus în România?

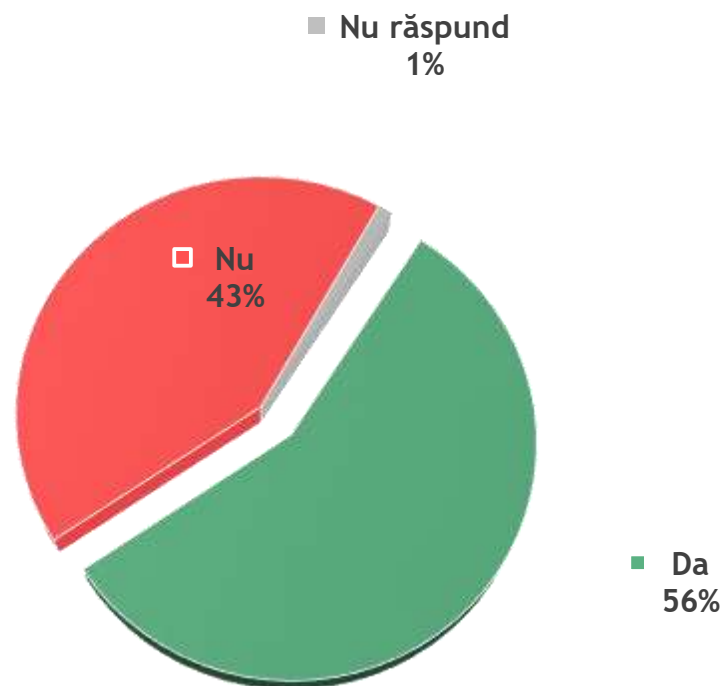

Ipoteza vinovăției romilor în răspândirea COVID 19 este confirmată de 1 din 10 români. Romii sunt pe locul 3 în atribuirea responsabilității, diaspora fiind considerată ca fiind principalul factor de difuzare a virusului.

C.MASS MEDIA ȘI ROMII ÎN VREMEA PANDEMIEI

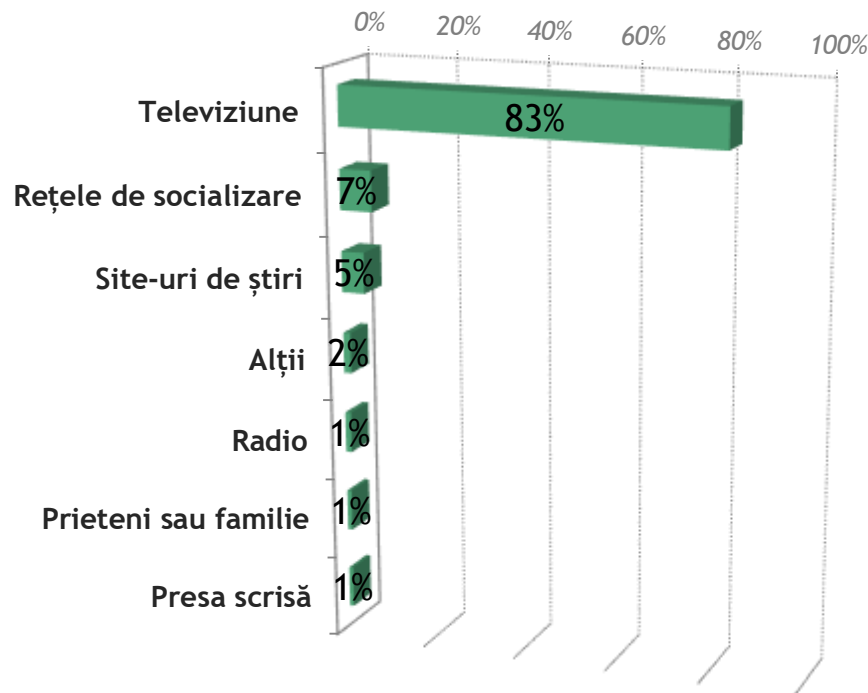
Pe durata stării de urgență din timpul pandemiei de Coronavirus au fost relatate mai multe știri care au avut drept subiect persoanele de etnie romă. Ați auzit astfel de știri?

Știrile care au drept subiect persoanele de etnie romă sunt cunoscute de mai mult de jumătate dintre români.

Întrebare filtrată: doar respondenți care au auzit astfel de știri, 56%, N = 569

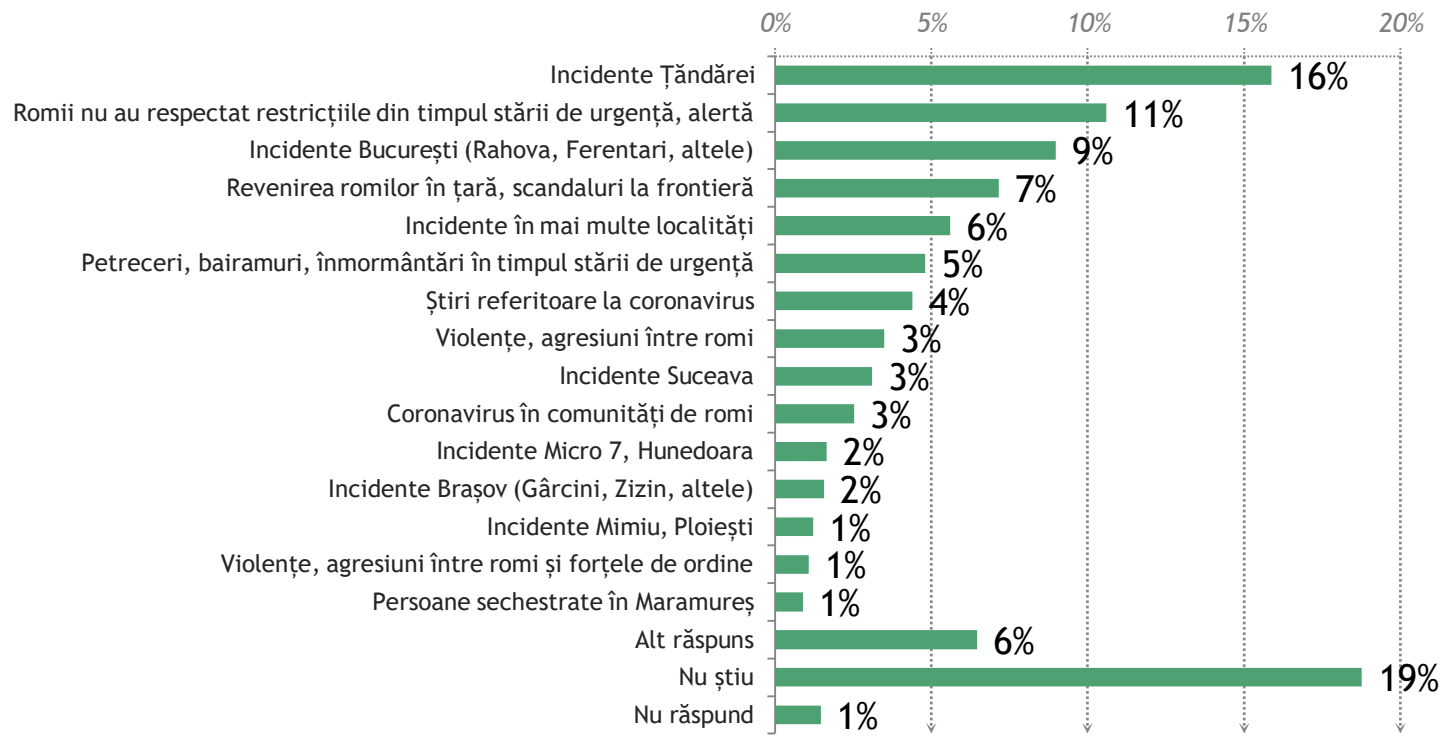
De unde ați auzit?

Televiziunea este principala sursă de informare a românilor care au auzit despre romi în contextul pandemiei Covid 19. Internetul este o sursă de informare secundară, mai ales pentru cei din mediul urban și cu studii superioare.

Întrebare filtrată: doar respondenți care au auzit astfel de știri, 56%, N = 569

Care e prima știre care vă vine în minte din această perioadă?

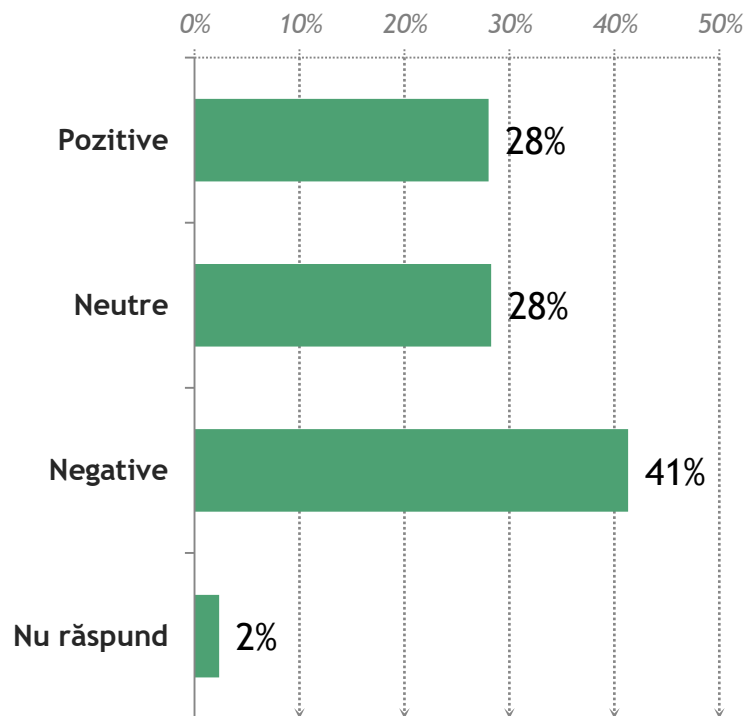

Lista diversă a subiectelor de știri reflectă relativ fidel lista subiectelor de știri difuzate preponderent de televiziune în perioada pandemiei Covid 19.

Întrebare deschisă

Întrebare filtrată: doar respondenți care au auzit astfel de știri, 56%, N = 569

Cum apreciați că au fost știrile care au avut drept subiect persoanele de etnie romă?

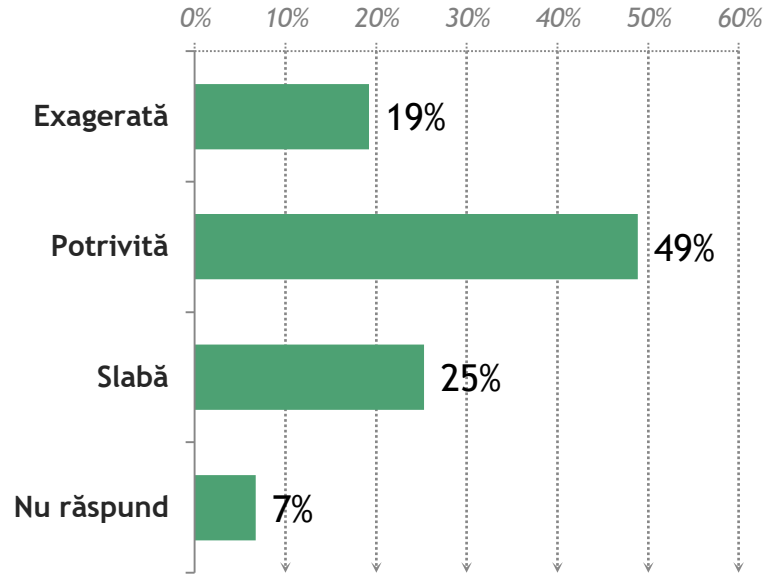

Etichetarea știrilor ca fiind negative ține mai degrabă de orizontul de așteptare al respondenților, care poate fi diferit în funcție de propriile reprezentări și atitudini. Percepția știrilor ca fiind negative este mai pronunțată în rândul celor care nu încredere în romi (80%).

D. AUTORITĂȚILE PUBLICE ȘI ROMII

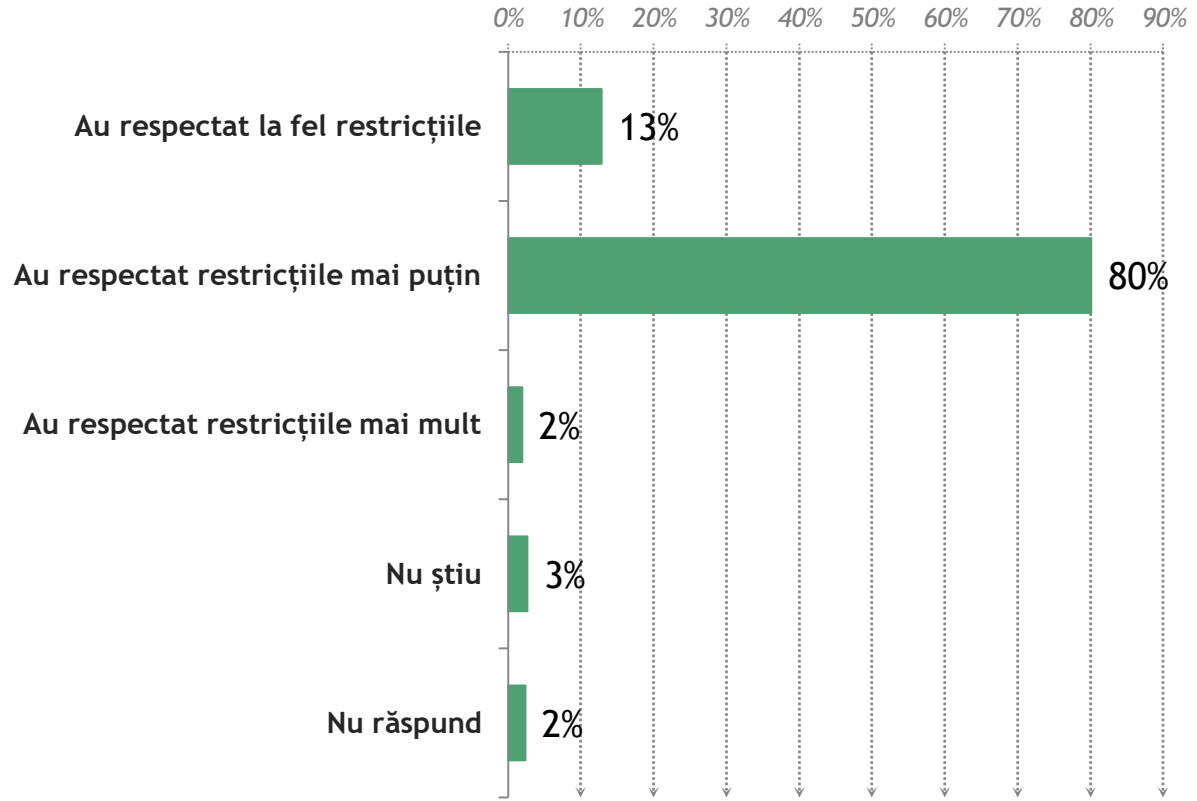
Cum ați evalua utilizarea forței de către autorități împotriva romilor pe durata stării de urgență?

	[Romi] Câtă încredere aveți în...?						Total
	Foarte multă	Multă	Puțină	Deloc	Nu știu	Nu răspund	
slabă	1.2%	18.9%	50.8%	28.7%	0.4%	0.0%	100.0%
Cum ați evalua utilizarea forței de către autorități împotriva romilor pe durata stării de urgență?							

Evaluarea intensității utilizării forței împotriva romilor este diferențiată. Cei care nu au încredere în romi consideră în proporție de aproape 80% că intervenția prin forță a autorităților a fost slabă, ceea ce sugerează o asociere puternică a neîncrederii în romi cu acceptarea utilizării forței împotriva romilor de către stat.

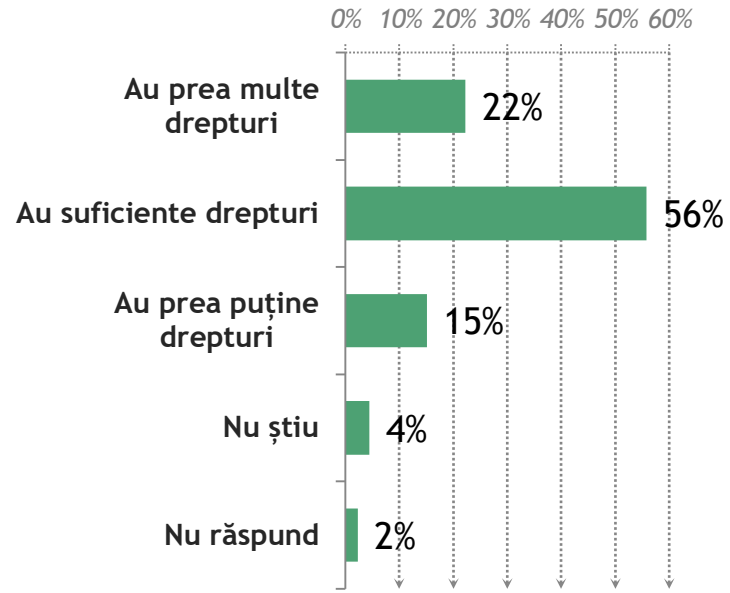
Când este vorba de modul de respectare a restricțiilor pe durata stării de urgență și a stării de alertă, în comparație cu ceilalți, credeți că romii...

Percepția dominantă a respondenților este de neconformare a romilor în situațiile de urgență/alertă. Ponderea percepției neconformării este mai ridicată în rândul celor care au o părere proastă (90%) față de cei care o părere bună (73%), ceea ce confirmă percepția selectivă și distorsiunea informației în funcție de dominantă atitudinală. Altfel spus, prejudecățile modelează percepția.

Dacă vă gândiți la drepturile pe care le au minoritățile etnice în România, în opinia dumneavoastră, romii...

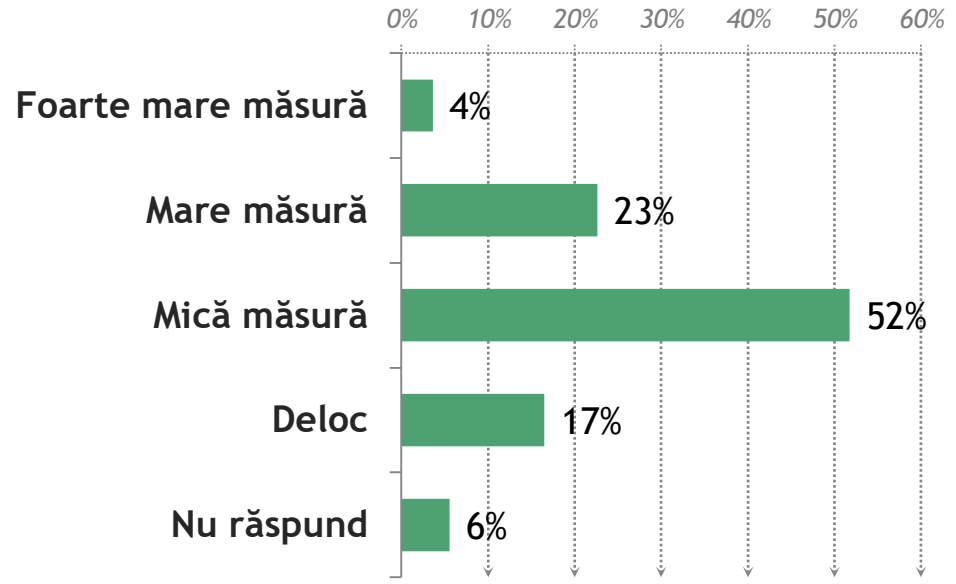
Mai mult de 3 din 4 români consideră că romii au prea multe sau suficiente drepturi, ceea ce creează fie percepția unei discriminări pozitive în raport cu majoritatea, fie o neînțelegere a conceptului de drept al minorității. Cert e că neîncredere în romi întărește acest tip de percepție (84%), în timp ce încrederea în romi reduce proporția celor care consideră că romii sunt favorizați sau au suficient în materie de drepturi (67%).

[Romi] Câtă încredere aveți în...?

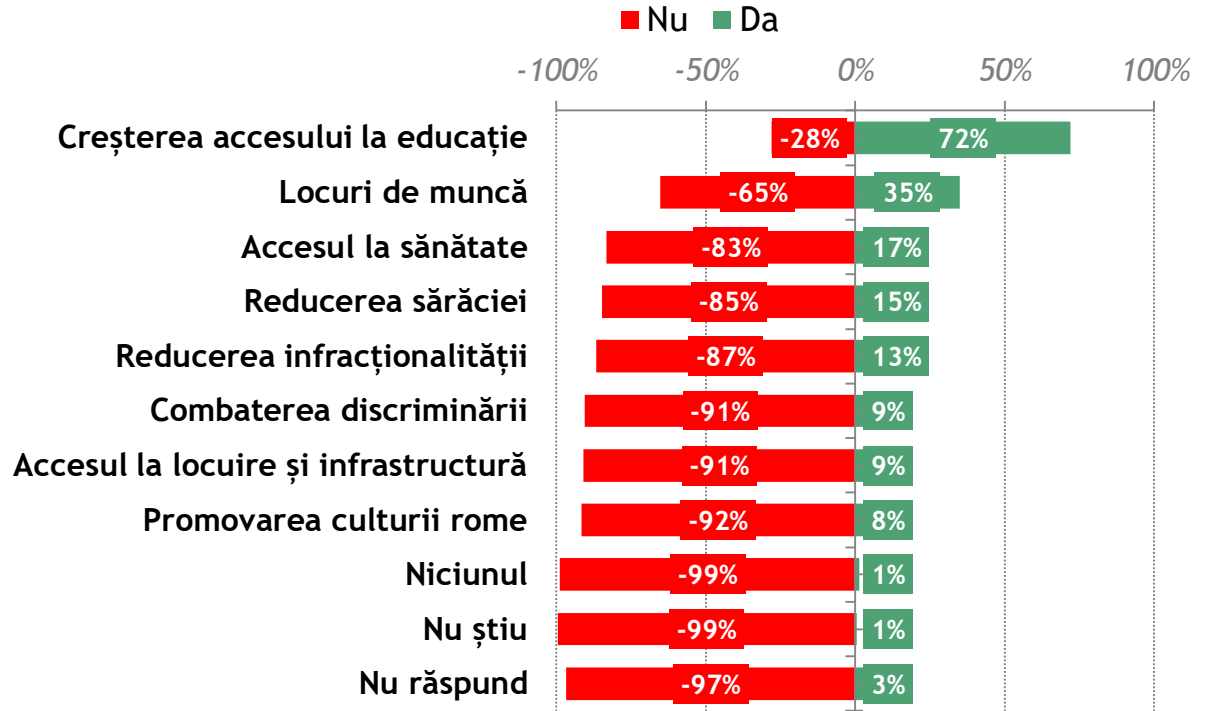
	Foarte multă	Multă	Puțină	Deloc	Nu știu
Au prea multe drepturi	16.7%	10.6%	18.2%	49.2%	20.8%
Au suficiente drepturi	50.0%	58.3%	63.8%	34.9%	37.5%
Au prea puține drepturi	30.3%	24.5%	11.7%	5.3%	37.5%
Nu știu	3.0%	5.6%	3.5%	6.9%	4.2%
Nu răspund		0.9%	2.7%	3.7%	

După părerea dumneavoastră, în ce măsură considerați că sunt preocupate autoritățile române de îmbunătățirea situației cetățenilor români de etnie romă?

Aproape 70% dintre respondenți consideră că statul nu este preocupat de o îmbunătățire a situației romilor. Convingerea nu este influențată major de discriminanți socio-demografici, încrederea sau părerea față de romi. Această percepție are un foarte bun potențial de sprijin public pentru politicile dedicate îmbunătățirii situației romilor.

Dacă Guvernul României ar aloca 100 milioane de Euro pentru a îmbunătăți situația romilor, în ce domeniu ar trebui investit prioritar?

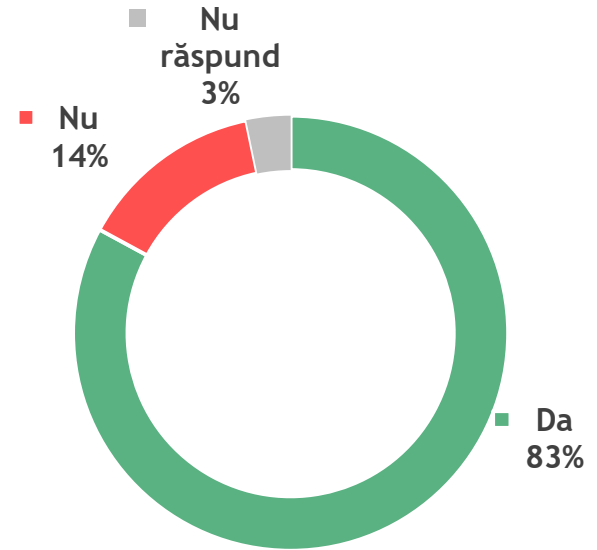
Îmbunătățirea situației romilor are ca axă dominantă în percepția publică creșterea accesului la educație, iar în plan secund crearea de locuri de muncă, accesul la sănătate și reducerea sărăciei. De remarcat că primele 4 măsuri sunt proactive, de suport pentru integrare, în timp ce reducerea infrafracționalității este pe locul 5.

E. EXPERIENȚA PERSONALĂ CU ROMII

Dumneavoastră personal, ați interacționat vreodată cu o persoană de etnie romă?

Cei care au interacționat cu romii au o încredere de 3 ori mai mare (32%) decât cei care nu au interacționat (10%), ceea ce indică faptul că percepția mediată generează o percepție mai negativă decât interacțiunea directă.

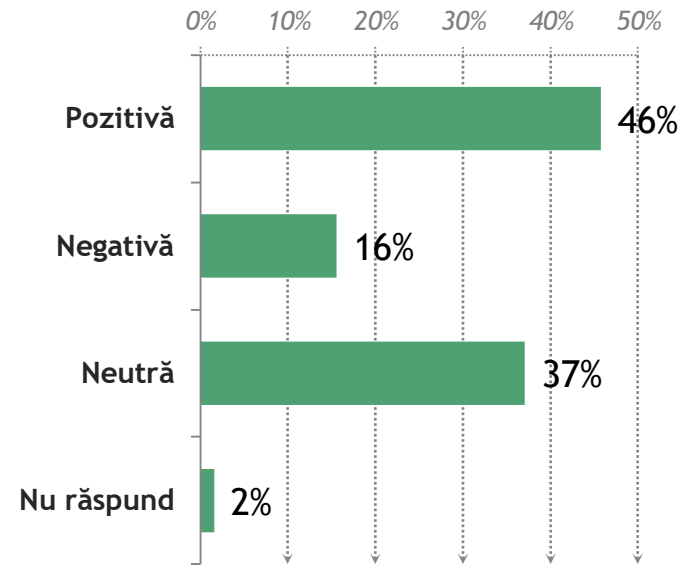

		[Romi] Câtă încredere aveți în...?			Total
		Multă	Puțină	NȘ/NR	
Dumneavoastră personal, ați interacționat vreodată cu o persoană de etnie romă?	Da	31.8%	68.0%	0.2%	100.0%
	Nu	10.0%	75.0%	15.0%	100.0%
	Nu răspund	11.8%	85.3%	2.9%	100.0%
Total		28.1%	69.5%	2.4%	100.0%

Întrebare filtrată: doar respondenți care spun că au interacționat cu o persoană de etnie romă, 83%, N = 834

Ce fel de emoție ați simțit în urma acelei interacțiuni?

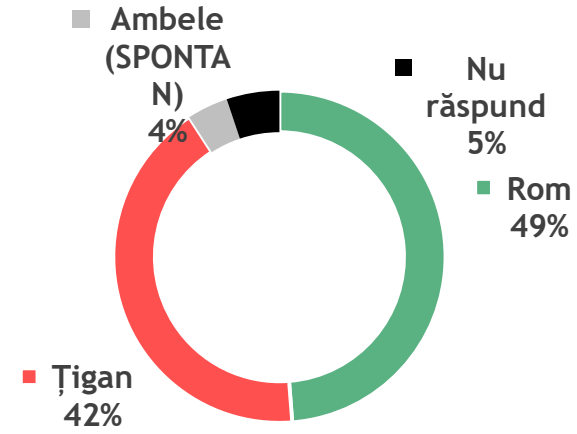
Rezonanța emoțională a experienței interacțiunii cu romii este modelată de nivelul de încredere. Cei care au încredere ridicată experimentează preponderent o emoție pozitivă, în timp ce neîncrederea reduce această proporție la jumătate.

		[Romii] Câtă încredere aveți în...?		
		Multă	Puțină	NȘ/NR
Ce fel de emoție ați simțit în urma acelei interacțiuni?	Pozitivă	65.3%	36.6%	100.0%
	Negativă	5.3%	20.4%	
	Neutră	26.4%	42.1%	
	Nu răspund	3.0%	0.9%	
Total		100.0%	100.0%	100.0%

Dintre următoarele două cuvinte, dumneavoastră pe care îl considerați cel mai potrivit pentru a vă referi la persoanele de etnie romă?

Romii vor să se autodefinească ca romi, cu excepția unuia din 4 care preferă utilizare termenului “țigan”.
Paradoxal, cei cu studii superioare preferă utilizarea termenului “țigan”, în comparație cu cei cu studii elementare, ceea ce sugerează că nevoia de diferențiere prin etichetare poate fi mai mare în rândul celor cu studii superioare.

	Studii elementare	Studii medii	Studii superioare
Rom	60.8%	43.0%	39.0%
Țigan	33.5%	44.8%	53.5%
Ambele (SPONTAN)	2.3%	4.3%	6.9%
Nu răspund	3.4%	7.9%	0.6%

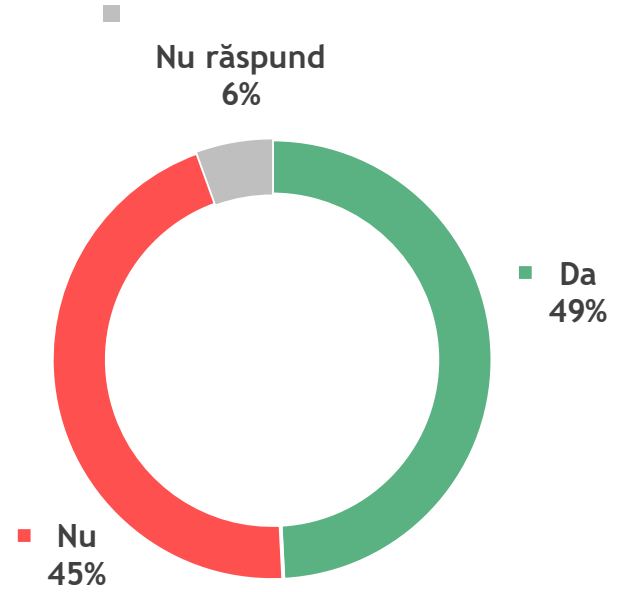
	român	maghiar	rom
Rom	49.7%	58.8%	75.0%
Țigan	43.9%	35.3%	25.0%
Ambele (SPONTAN)	3.9%	5.9%	
Nu răspund	2.5%		

F. DISCRIMINAREA ROMILOR

Credeți că fenomenul discriminării romilor este o problemă actuală în România?

Există disonanțe majore față nivelul de încredere și percepția drepturilor acordate romilor. Oricum o percepție negativă a romilor, un nivel de încredere scăzut nu exclud recunoașterea discriminării lor. Există probabil și o înțelegere deficitară a termenului. Chiar romii percep discriminarea lor ca fiind o problemă numai în proporție de 50%. Se observă că discriminarea ca problemă este percepută într-o proporție mai mare în rândul celor care au încredere în romi și al celor cu studii elementare.

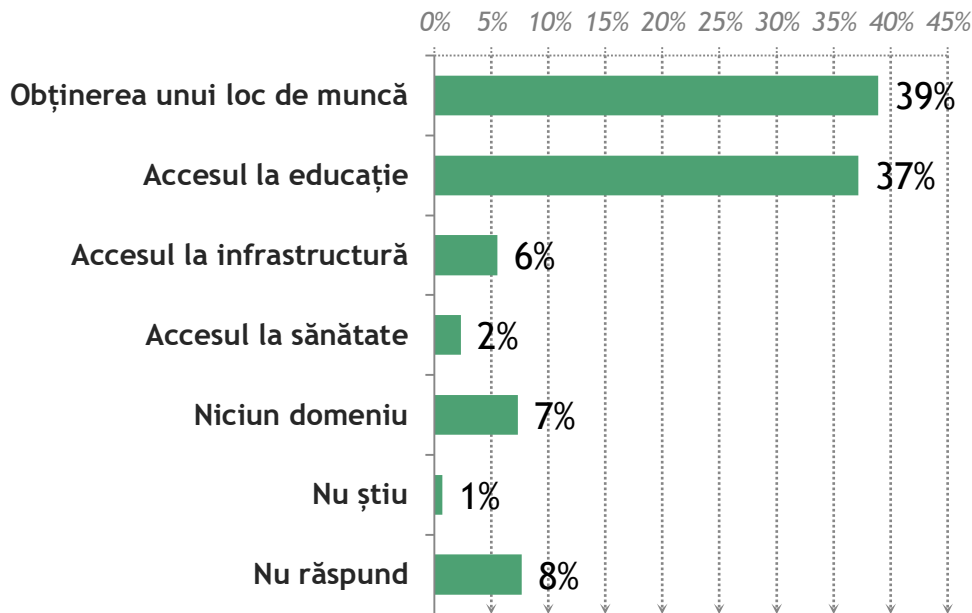

	român	maghiar	rom
Da	50.3%	60.0%	50.0%
Nu	47.2%	40.0%	50.0%
Nu răspund	2.4%		

	Studii elementare	Studii medii	Studii superioare
Da	55.3%	46.0%	45.2%
Nu	42.7%	44.8%	52.9%
Nu răspund	2.0%	9.1%	1.9%

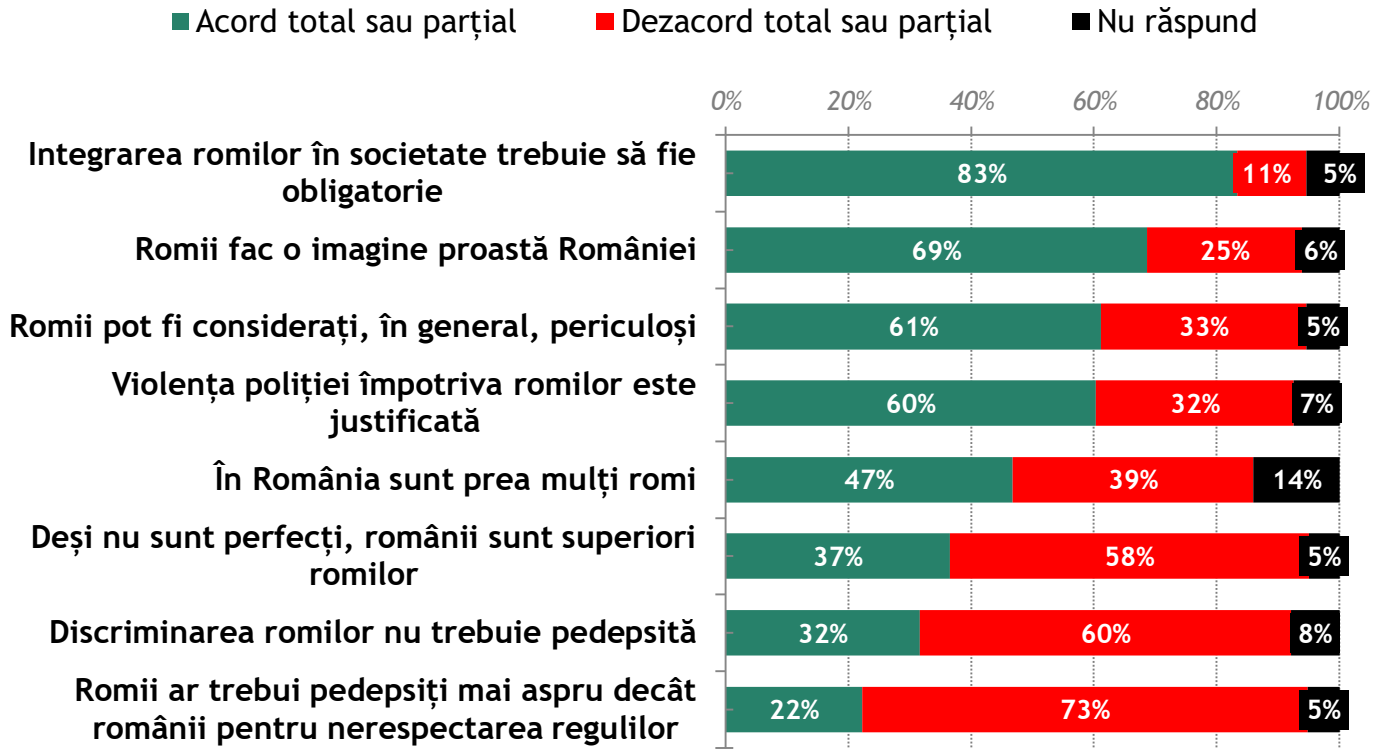
	Foarte multă încredere	Deloc încredere
Da	55.4%	38.1%
Nu	41.5%	52.4%
Nu răspund	3.1%	9.5%

Care credeți că este domeniul în care romii sunt cei mai discriminați?

Accesul la educație și pe piața muncii ca axe de discriminare recunoscute în percepția publică permit formularea de politici publice pentru romii în cele două domenii cu potențial ridicat de suport.

Sunteți de acord cu următoarele propoziții?

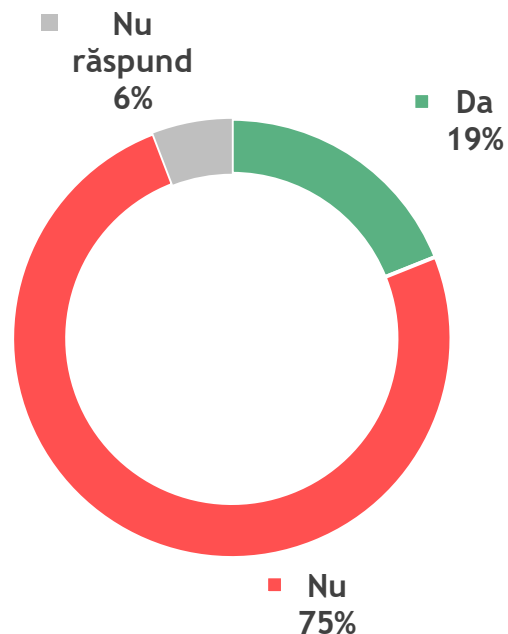

Acordul majoritar sau parțial pentru afirmații care generalizează clișee despre etnia romă, clamează superioritatea românilor sau propun măsuri punitive colective indică un potențial semnificativ de excludere, intoleranță și marginalizare care pot fi exploatare la un moment dat. Cifrele reflectă un deficit real de educație civică și juridică în sensul non discriminării pe criterii etnice și combaterii prejudecăților și stereotipurilor.

G. DISCURSUL URII

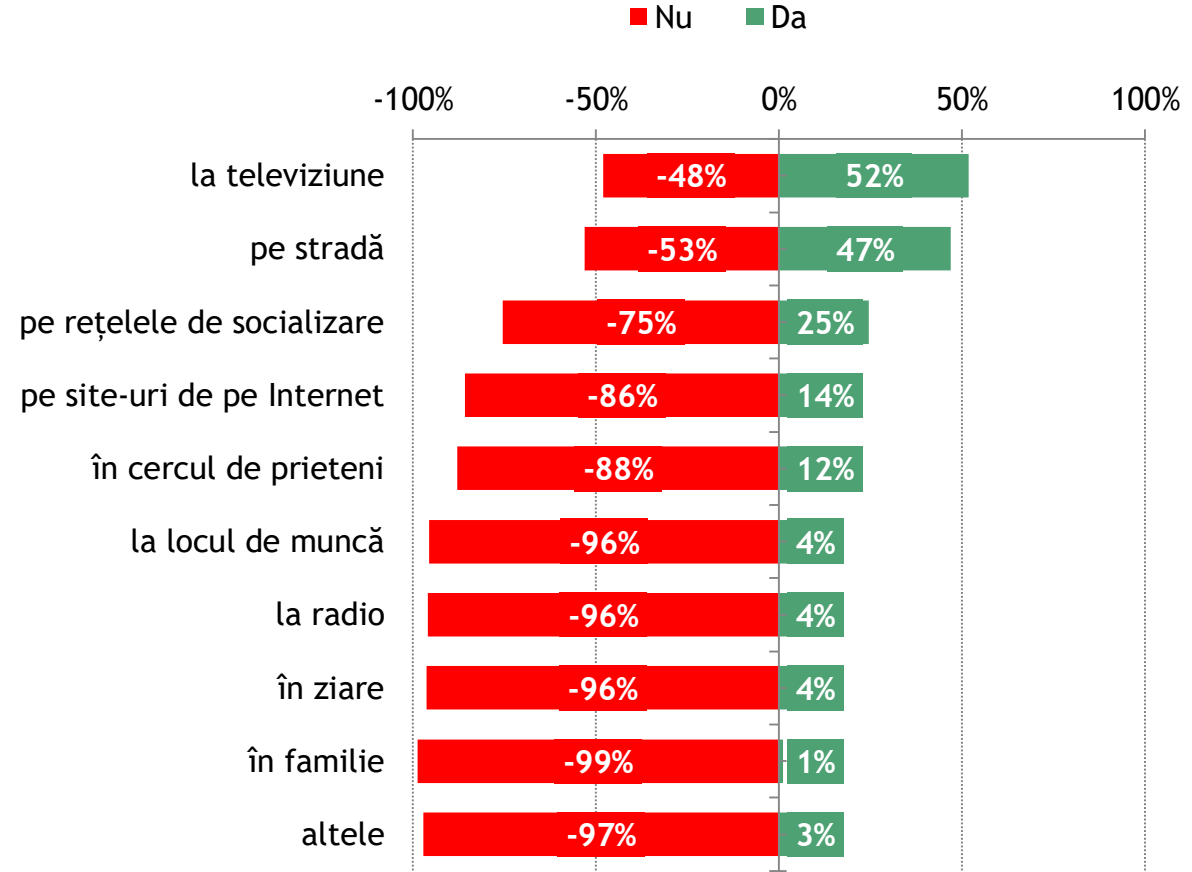
Ați auzit sau ați fost martor în ultimele trei luni la exprimarea în România a unei opinii negative și incitarea la ură față de o persoană/grup pentru că aparține etniei rome?

Numai 1 din 5 respondenți declară existența unei forme de exprimare a urii față de romi , cu toate că datele ulterioare confirmă o extensie mai mare a fenomenului care se manifestă preponderent în televiziune, pe Internet și pe stradă.

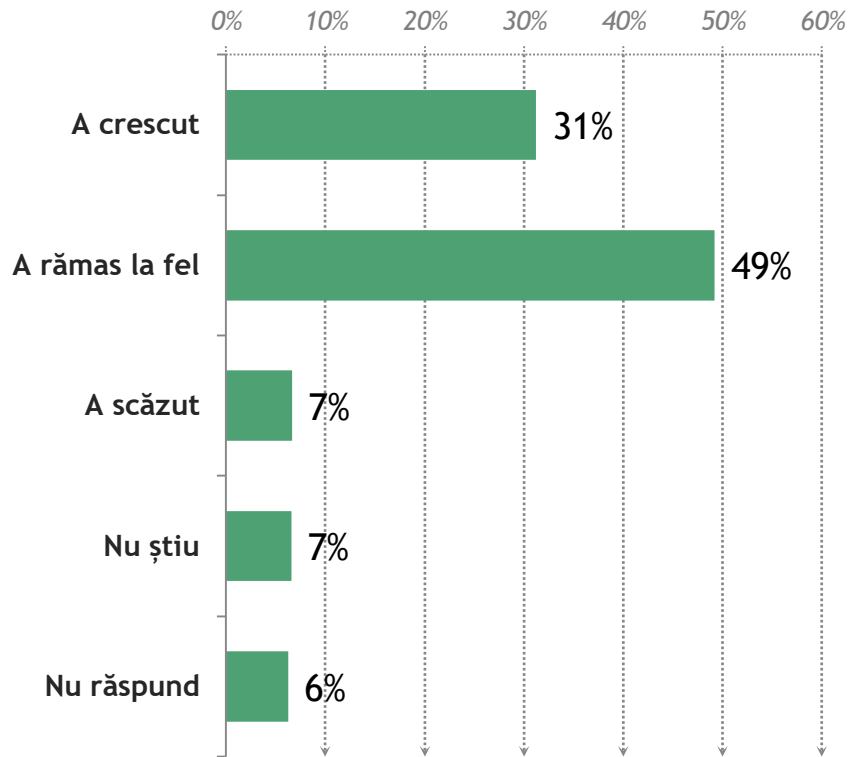
Întrebare filtrată: doar respondenți care spun că au auzit/au fost martori la astfel de opinii, 19%, N = 191

Unde anume s-a întâmplat să fiți martor la această experiență?

This project is financially supported by The Embassy of the Federal Republic of Germany and The Embassy of the Netherlands.

Credeți că în ultimele trei luni, discursul bazat pe ură față de romi...

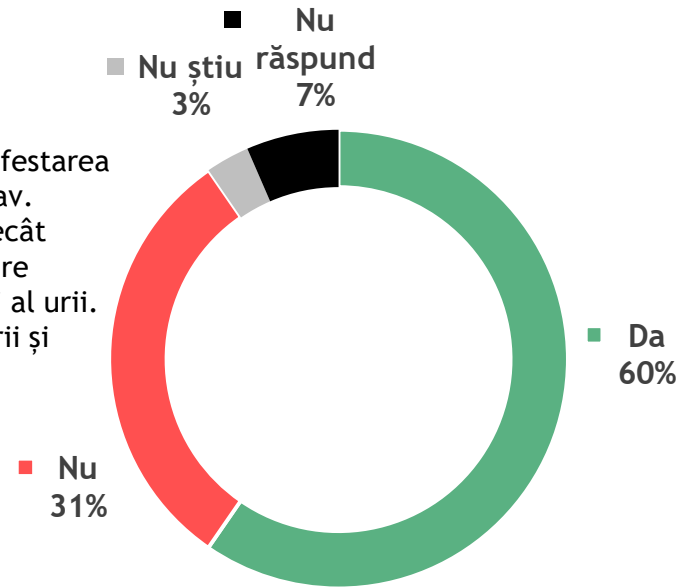

O treime din respondenți recunosc accentuarea discursului urii față de romi în ultimele 3 luni. Ei pot fi atrași în programe de suport pentru combaterea discriminării și a urii față de romi.

This project is financially supported by The Embassy of the Federal Republic of Germany and The Embassy of the Netherlands.

Credeți că persoanele care practică discursul urii față de romi ar trebuie pedepsite?

Faptul că 1 din 3 români consideră că manifestarea urii față de romi nu trebuie pedepsită e grav. Educația face diferența, dar și mai mult decât educația, neîncrederea în romi este cea care alimentează cercul vicios al discriminării și al urii. Refacerea încrederii este temelia schimbării și acceptării.

Incredere romi

	foarte multă	multă	puțină	deloc
Da	75.4%	63.6%	59.7%	51.9%
Nu	15.4%	27.2%	30.5%	38.1%
Nu știu	1.5%	4.6%	2.9%	2.6%
Nu răspund	7.7%	4.6%	6.8%	7.4%

	Studii elementare	Studii medii	Studii superioare
Da	57.3%	56.9%	73.4%
Nu	39.5%	26.7%	23.4%
Nu știu	3.1%	3.4%	1.9%
Nu răspund		13.0%	1.3%

DATE CONTACT:

www.ires.ro

office@ires.ro

/ IRES